

Mediation hard nodig bij

Foto: Vogelbescherming Nederland

Het Schelde-estuarium en het daarin gelegen 'Verdronken Land van Saeftinghe'

Zo'n zestig mediators en vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties, overheid en marktpartijen bogen zich onlangs over de toepasbaarheid van mediation bij gebiedsgerichte processen. Aanleiding voor de bijeenkomst was het 10-jarig bestaan van de Stichting Mediation in Milieu en Ruimtelijke Ordening.

Natura 2000-gebieden en de beheerplannen die hiervoor op stapel staan zijn bij uitstek een terrein waar preventieve mediation de enige manier is om duurzame, breed gedragen oplossingen te bewerkstelligen. Dat betoogde

milieu manager Bas van de Griendt van Bouwfonds tijdens de lustrumbijeenkomst. Volgens hem zijn er uitstekende praktijkvoorbeelden die dit onderstrepen. Ondanks de vele positieve ervaringen figureert Natura 2000 in de pers vooral als een technocratisch en gejuridiseerd onderwerp. Aanwezige mediators wezen erop dat ook andere grote dossiers, zoals de aanleg van de tweede Maasvlakte en de uitdieping van de Westerschelde laten zien dat het voortdurend investeren in overleg en draagvlak vruchten afwerpt. Een dergelijke aanpak stelt hoge eisen aan de betrokken

bestuurders, waaronder die van de overheid.

Stop met figuurzagen

Vanuit verschillende kanten werd opgemerkt dat politici meer respect mogen hebben voor gezamenlijk gedragen oplossingen. Kritische succesfactoren, zo leert een aantal ervaringen, zijn duidelijkheid over het doel, met inbegrip van het vooraf helder vastleggen van de kaders (wat gaat er gebeuren met de resultaten van het overleg), het tijdstip waarop partijen aan tafel gaan zitten (hoe eerder hoe beter), houding & gedrag, een zekere moed van bestuurders, openheid (geen schimmige 'een-twee-tjes') en het primair denken in belangen in plaats van het hardnekkige op voorhand denken in oplossingen. Denk in dit kader ook aan het rapport van de nationale Ombudsman

Auteursinfo

Ellen Ninaber is werkzaam bij Ninaber Mediation & Advies (06-15953105, eninaber@xs4all.nl); René Marcelis is bestuurslid van de Stichting Mediation in Milieu en Ruimtelijke Ordening (0251-679239, rene.marcelis@casema.nl).

j gebiedsontwikkeling

'We gooien het de inspraak in'. Het algemene gevoel bij betrokkenen is steeds meer dat 'juridisch en ruimtelijk figuurzagen' niet leidt tot het gewenste doel, ook niet tot een goede kwaliteit van natuur en milieu. Over de oplossing hiervoor verschillen de meningen. De één legt de nadruk in het los(ser) laten van de milieunormen en beperken van beroepsrecht. Anderen menen daarentegen dat juridisering vooral veroorzaakt wordt omdat in de praktijk, vanwege de vele ruimtelijke claims, de vraag centraal staat wat voor milieu en natuur de nog net aanvaardbare minimumkwaliteit is. Investeren in een betere natuurkwaliteit is de enige manier om uit deze impasse te komen.

Ordering ondergrond

Dijkgraaf Lambert Verheijen van waterschap Aa en Maas plaatste het grondwaterbeheer tegen de achtergrond van toenemende drukte in de ondergrond. Naast de ondergrondse netwerken voor stadsgas, waterleiding, elektriciteit en telefoon is de ondergrond tegenwoordig meer en meer nodig voor uiteenlopende zaken als gescheiden rioleerinstellingen, ondergronds transport via

metro en tunnels, parkeergelegenheid en bekabeling voor moderne communicatie en ICT. Daarnaast vindt een ware versnelling plaats van het gebruik van de ondergrond door de vraag naar verwarming en koeling met gebruikmaking van de bufferende eigenschappen van grondlagen. Ruimtelijke ordening van de ondergrond wordt hiermee een harde noodzaak.

In het proces naar verbeterde ordening van de ondergrond ziet Verheijen een rol voor deskundige mediators, die economische en maatschappelijke waarden kunnen inbrengen in het onderhandelingsproces. Daarbij kunnen zij niet alleen inzicht bieden in processen en structuren voor bestuurlijke/politieke afwegingen, maar ook leiderschap tonen bij complexe processen.

Het belang van de inzet van mediation als instrument is tijdens het symposium onderstreept met praktijkvoorbeelden over het gebruik van grondwater onder Apeldoorn en over natuurontwikkeling met consequenties voor grondwaterstanden in naburige landbouwgebieden. De meningen liepen uiteen of hiervoor bij voorkeur een

beroep moet worden gedaan op professionele, onafhankelijke mediators of op ervaren bestuurders met bemiddelingsvaardigheden.

Lessen voor de toekomst

Uit de presentaties en discussies kristalliseren meerdere uitdagingen. Bestuurders dienen vooral na te denken over de meerwaarde van mediatie technieken in het voortraject van projecten. Voor alle bij een bepaalde gebiedsontwikkeling betrokken partijen geldt dat zij actief dienen mee te werken aan een proces van de-juridificatie. De jubilerende Stichting Mediation in Milieu en Ruimtelijke Ordening en andere betrokken organisaties zoals het Nederlandse Mediation Instituut kregen als opdracht mee dat zij zich inzetten om het onderscheid tussen instrumenten als mediation en procesmanagement te verhelderen. Tweede opdracht aan deze 'vakorganisaties' is dat zij ervaringen met mediation in het werkveld milieu en ruimtelijke ordening verzamelen, onderzoeken en ordenen. Deze laatste exercitie moet culmineren in een handreiking voor publieke organisaties.

Ellen Ninaber en René Marcellis

Committeren aan agrarisch natuurbeheer

Agrarisch natuurbeheer is sterk in opkomst in Nederland en wordt meer en meer gezien als een belangrijke manier om biodiversiteit te behouden en te stimuleren. Wat beweegt boeren om te investeren in natuur?

Bij het vormgeven aan agrarisch natuurbeheer is uiteraard een centrale rol weggelegd voor agrariërs. Financiële compensatie maakt het aantrekkelijk om hier tijd en moeite te nemen voor natuurbeheer. Vandaar dat de overheid met subsidies voor natuurbeheer hen hier toe probeert aan te zetten. Subsidieregelingen zijn echter kwetsbaar en wanneer deze verminderen of zelfs stoppen, kan niet worden verwacht dat de agrariër doorgaat met het

gewenste beheer. Daarom is het belangrijk interventies te ontwikkelen die inspelen op de intrinsieke motivatie van boeren.

Uit een recent proefschriftonderzoek blijkt dat een combinatie van het maken van beloftes en het ontvangen van feedback inderdaad leidt tot een hogere kwaliteit van agrarisch natuurbeheer. De vraag hoe committerende technieken kunnen worden ingezet om milieurelevant gedrag te verbeteren stond in dit onderzoek centraal.

Mw. Dr. Anne Marika Lokhorst (070-3406276, a.lokhorst@scp.nl) promoveerde op 17 september 2009 aan de Universiteit Leiden op haar proefschrift 'Using Commitment to Improve Environmental Quality'. Haar proefschrift is op aanvraag verkrijgbaar.